

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, razen ponedeljke in dnevo po praznikih, ter vsa po peti prejemnik, za avstro-ogarske dežele na celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za taja dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake volja nižanja cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po peti prejemnik za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrti stopne peti-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopis se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši "Hotel Evropa".

Opazništvo, na katero naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, razpisane s t. administrativno redit, je v "Narodni tiskarni" v Tavčarjevi hiši

Na starega leta dan.

In tako smo preborili zopet eno leto, šesto leto obstanka našega lista, ter prvo leto izhajanja njegovega kot prvi slovenski dnevnik. Preborili, pravimo. Kajti, ko smo se svojega dela lotili, nismo si zakrivali teškoč, vedeli smo, da prevzemamo veliko delo in veliko skrb, vedeli smo, da ne bomo hodili po gladki stezi. Zato smemo s koncem zadovoljni biti in smo, kajti vse zavire, naravne in umeteljno nam od raznih protivnikov prizadevane smo premagali, materialno in duševno so nas v našem delu vrlo podpirali prijatelji naših idej in našega dela. Zato jim hvala v imenu domovinske stvari.

V prvem listu tega leta, ki denes slovo od nas jemlje, smo izrekli iskreno in pošteno željo, da bi nas dovelo do „prave sloge, one sloge, ki spoštuje tudi drugo mnenje, ali celo čisto protivnost v onih rečeh, ki ne zadevajo narodnega vprašanja,“ v katerem moramo vsi složni biti. Žalibog, da nam pretečeno leto te sloge nij prineslo. Nego imeli smo oster boj celo v domačem taborju. Mi smo v duši preverjeni, da ga nismo mi zakrivali. Mi ga nismo iskali. Boj se nam je vsilil, orožje se nam je v roko potisnilo in ako nismo hoteli s pozorišča odstopiti in na milost in nemilost s svojimi nazori vred udati se, morali smo dvoboj pre-

vzeti. Udati se nismo smeli, ne hoteli, in izšli smo iz boja nezmagani, utrjeni.

Glede občne politike avstrijske ne moremo pretečenega leta med ona šteti, katera bi bila našemu narodu donesla pridobitev. Narobe, v šolskih rečeh, najvažnejih v narodnem življenju, okrušeni smo za nekoliko pravice, in osobje, ki je v nadzorstva postavljeno, nij nam prijateljsko. — Isto tako je v uradih ostala dozdanja germanizacija.

Glavni dogodek pak je preuredba volilnega reda v državni zbor. Krepko smo se upirali, neustrašeno smo protestirali, vso svojo dolžnost smo storili, dokler niso bile direktne volitve uvedene. V tem nismo imeli vspeha. Direktne volitve so postavne postale, — zdaj imamo gledati, kako iz njih korist za svoj narod vlečemo. Mogoče, da bodo ali so že našo taktiko v politiki spremenile, našega cilja nam ne mogó izpred oči vzeti, naše ljubezni do domovine nam ne mogó iz srca iztrgati.

Pri volitvah v državni zbor smo letos pridobili štiri mesta, katerih prej v državnem zastopstvu nismo imeli, namreč dva v slovenskem Štajerskem, v tržaški okolici in v Istri. Izgubili smo po mestih in trgih vsled še nedozorelih razmer, katero izgubo pa nikakor nemamo za trajno.

Ako se ozremo izven domovine, najprej med brate Slovane, vidimo mnogo napredka. Naši najbližnji sosedi Hrvati je

so v tem letu prišli do zmage; na krmilu njih vlade so pošteni narodnjaki, ljubitelji svojega roda, ki bodo mnogo storili za srečnejšo bodočnost svojega in tako tudi našega naroda, ter bodo tem bolj se utrditi mogli, ker njih rojeni sovražniki Magjari vidno slabé in so posebno v denarne državne zadrege do grla utopljeni. — Srbija napreduje v vsem in se vrlo pripravlja na svoj nalog, državno zediniti južno slovanstvo ob Balkanu. — Še bolj se krepí in raste velika slovanska Rusija.

Nemci v Avstriji se niso niti to leto naučili pravični biti, oni v Nemčiji pak imajo prebavljati francoski plen in izvojevati domačo vojsko s svojimi katoličani, ki se upirajo novemu uravnanju cerkveno-državnih razmer. Poleg tega pak se je Nemčija vedno pripravljala na drug velik boj, ki jej ne odide.

Med drugimi evropskimi državami so imeli pretečeno leto Francoska in Španjska velik in zanimiv boj, ki s koncem tega leta nij še končan. Republika, vzor vladne oblike najplemenitejšim duhovom, bori se v teh deželah za svoj obstanek. Zdaj žalibog, v obeh deželah šanse republikanstva slabo stojé, reakcija prodira, — kaj bode konec, kako se tu in tam stvari razvijo, o tem nas bode učilo prihodnje leto.

Listek.

Dva blaga Kranjca.

Pri vseh tistih narodih, ki so vsled neugodne geografske lege, vsled zgodovinskih nezgod, vsled svojega malega števila, vsled uzrokov, izvirajočih iz narodne vere in narodnega značaja, v svoji kulturi zaostali za drugimi, večimi, srečnejšimi narodi, opazujemo v sedanjem času trdno voljo in gorečo željo, da bi v naglih korakih pobirali stopinje za svojimi v znanstvu, umetnosti, obrtnosti, kupčiji, poljedelstvu vrlo napredujočimi sosedi. Da bi svoj namen lože in preje dosegli, pošiljajo na državne stroške mlade, talentirane ljudi po inozemskih velikih šolah in akademijah, od koder se izučeni in izkušeni mladi možje vračajo v svojo domovino, gder jim je po tem nalogu, plemenite kulturne pridobitve tujih narodov cepiti na mladike svojega sicer neomikanega, a nespridenega naroda. Rusija pošilja vsako leto cela krda mladih učenjakov na Nemško, v Avstrijo, v Italijo, na Francosko. Mladi Srbi na državne stroške studirajo na Dunaji, v Berlinu, Heidelbergu, Parizu, Brusselu. Hrvatska deželna vlada daje talentiranim mladim možem visoke stipendije, da se mo-

rejo omikati po nemških velikih šolah. Dalmacija radodarna podpira svoje sinove obeh narodnostij. Prav tako delajo tudi Magjari, Romuni in avstrijski Rusi. Celo mogočna Nemčija nij skopa, kedar jej je podpirati nádeje polne nemške umetnike v Italiji. Le mi Slovenci se v tem oziru ne moremo posebno hvaliti. Vlada za naše umetnike, pisatelje, univerzitatne studente ne stori ničesa; dež. zastopi za take stvari nima razuma; radodarni so samo takrat, kedar jim je podpirati kmetijske in živinozdravniške šole; umetnikom privoljujejo po 200, gozdarskim in kmetijskim učencem, paglavcem, ki so po 2, 3 realke z veliko silo dovršili, po 250 ali celo 300 gld. na leto. Mecenati so nam redkejši nego bele vrane. Srečni bi bili, da se nam vsakih 50 let eden prikaže. Res imamo Kranjci mnogo stipendij, toda majhne so in večji del omejene na srednje šole. Hvalevredne izjeme so le ustanove ljub. hranilnice in tržaškega velikega kupca Kalistra; posebnega spomina in največje pohvale pa je vredna velika ustanova prebugega Luke Knaffla.

Luka Knaffl je bil, kakor pravijo, v brezniški fari na Gorenjskem doma; rojen je tedaj v tistem kraju kakor naš Čop, naš Preseren. V poznejših letih je bil fajmošter

v Grossrussbachu na spodnjem Avstrijskem.

Akopram duhoven, ki je živel ob veliki katoliški reakciji zoper drugoverce, vendar svojega imetja nij zapustil „mrtvi roki.“ V svoji oporoki je namreč 16. junija 1671. določil, da se mora iz njegovega premoženja osnovati stipendija za 4 kranjske mladeniče, ki studirajo na dunajski visoki šoli. V ta namen je zapustil: 1. na Dunaji v notranjem mestu hišo št. 807. (zdaj Jakobergasse št. 10); *) 2. posestvo v Grinzingu nad Dunajem; zadnja lastnija se je po testatorjevi volji za 4000 gld. in 50 tolarjev po njegovi smrti prodala in za ta denar so se obligacije nakupile. Superintendent te ustanove mora po ustanovnem pismu biti „ein Doctor der krainerischen Nation“ — (ex facultate juridica.)

Prvi oskrbnik je bil Jurij Bohinec (Wohiniz), doktor filozofije in prava, univerzitatni profesor, dunajske škofije kons. svetnik „und anno 1676. einer löbl. uralten wienischen Universität Rector Magnificus.“ — V začetku je vsaka štirih stipendij znašala po 50 gld. na leto. Prvi je stipen-

*) Knaffl je to hišo kupil 3. marta 1667. Dal je zanjo 4000 gl. in poleg tega plačal še 100 zlatov — „likofa.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 30. decembra.

Državni zbor bo imel malo časa, ker se delegacije uže v aprilu snidejo. Med deli ima državni zbor konfesijonalne postave, reformo davka, železniške in akcijske postave, kazenski in civilni proces in navadna opravila. Bržkone bo veliko dela nestorjenega ostalo, kakor navadno.

Razpor med **Čehi**, iz katerega so si centralisti toliko žetve obetali, bode srečno minul. Mladočeška stranka je slogi prinesla nekoliko žrtev.

Hrvatske novine se vesele imenovanja Jovana Živkovića za načelnika deželne administracije ter mu pripisujejo posebno večino v posredovanju.

Venčanje države.

Rusi v centralni Aziji nemajo sreče. Pred kratkim smo poročali o vseh Angležev v Afganistanu in Badakšanu. Zopet je nastala vojska v majhni, a imenitni deželi na gornjem Oksu, ki se Baleh zove, ki se zna s tem končati, da pade dežela enako Badakšanu pod afgansko vladu, ki je pod angleškim vplivom. Kauffmann je hotel skleniti dobre pogodbe z Atalikom Gazo, kažgarskim kanom, in ta je uže v Peterburg poslal poslanstvo, ki je ob svojem času dalo dosta govoriti. Med tem je prišla kivanska vojska, in pogajanje z Atalikom je zastalo. Ta slučaj si je Angleška dobro vedela ukoristiti, in je prepodila ruski vpliv iz Kažgara. Tako piše ruska „Birža.“

Rumunska zbornica je z veliko večino sklenila, da bode državni kazenski zakonik spremenila, da se zlorabljenje porotnikov enkrat neha. Za agenta v Berlinu je izvoljen dozdani minister del, Crezulescu.

Iz **Španije** dohajajo za republiko žalostne novice; cel sever je karlističen.

Francoski narodni zbornici je komisija trideseterih v sporazumljenju z vlado predložila volilno reformo. Princip splošne pravice do glasovanja se nema dotikati, pač pa se misli na upeljanje volitve v dveh stopnjah, ki bo delavce od pravice glasovanja pri prvotnih volitvah izključila, in izrekel se bo pogoj, da ima vsak prvotni volilec najmanj 25 let star biti, dve ali tri leta v kaki občini stanoviti in v kak davkarski register zapisan biti. Pozneje se bo odpravila volitev po listih in departementih; to se Mac-Mahonovi vladi zdi dovoljno sredstvo, da se radikalci iz municipalnih kolegij preženo. Od 44.000 zastopstev je namreč 20.000 gambe-

tističnih. To „moraliziranje“ splošne glasovalne pravice je dobro izmišljeno, pa koristilo sedanjim francoskim mogotcem ne bode, ako se upelje.

Dopisi.

Iz savinske doline 20. dec. [Izv. dop.] V občini Velika pirašica je bila 15. dec. volitev občinskega odbora, kateri ima 18 odbornikov in 9 namestovaleev. Volitev se je z veliko napetostjo vršila, kajti gornjih t. j. Poniklanov je prišlo 50, spodnjih t. j. Galičianov s Smarčani in Žavčani 23 na volišče. Prvi so prišli z namenom, zadnje popolno vreči, a vendar je na strani Galičianov 9 odbornikov voljenih, tako, da je ravna delitev. Da je trebalo edinosti, to se je hitro zapazilo, ker od Poniklanov nij nijeden spodnjih glasa dobil; a tako se je tudi odvrnilo. Ko bi ne bilo učitelja zraven, podrli bi bili zgornji spodnje. Vrlo se je tudi obnašal Janez Tržan, govore in delaje za slogo pri oddatvi glasov.

Galičani! Veliko vas je še, da imate kar tiče občinske zadeve, polhovo spanje, premalo se brigate za občinske reči. Pravice, katere so vam dane, se nočete posluževati ne izvrševati. Kaj pomagajo nekatere jasne glave, če jih je premalo in je več temnih, katere se še ne zavedajo. Učitelj je pri vsaki priliki može nagovarjal se obilno volitve udeležiti, ali veliko jih je bilo svoji obljubi nezvestih. Zgodilo se je torej, da so spodnji v 2. razredu zavoljo pomanjkanja enega samega volilca 3 odbornike izgabili, in bi bili tako lahko v večini.

Iz šenpeterske županije na Pivki 26. dec. [Izv. dop.] Dne 13. t. m. so se vršile tukaj že toliko časa težko pričakovane nove volitve v občinski odbor. Prenovil se je ves odbor in so prišli vanj skoraj sami izobraženi in pisanja zmožni možje, tako da od tega odbora pričakujemo boljšega delovanja, nego smo ga imeli od dozdanjega. Za nadžupana je bil izvoljen enoglasno skozi in skozi pošten narodnjak, gospod Janez Špilar, trgovec in posestnik v Šenpetru, za svetovaleca sta bila tudi izvoljena dva poštena narodnjaka, namreč Jože Povh, posestnik

v Nemški vasi in Janez Šabee, trgovec in posestnik v Selci.

C. k. okrajni glavar je sicer volilce nagovarjal, da bi vendar prišel stari župan vsaj v odbor zategadelj, ker je že v teh rečeh „navajen“, in to se tudi zgodi. Ne moremo pa si vendar kaj, da ne bi grajali nespodobno obnašanje restavraterja G. K. proti volilcem; on je namreč volilce s tem za noreca imeti hotel, da jim je silil nacega berača, češ, saj bo ta zadosti dober za št. P. To je neotesano.

Iz Dunaja 26. dec. [Izvirni dop.] Izročili smo denes truplo dr. Župančiča materi zemlji. Rojak in dobro za domovino zaslužen mož je vreden, da „Slov. Narod“ v svojih predalih mali prostorček odmeri za kratek popis njegovega pogreba. — Okolo 2. popoldne je bila Schullerstrasse, v kateri je umrlega hiša, polna ljudi, največ moškega spola, med katerimi so posebno velikobrojno zastopani advokati, celo dunajski župan dr. Felder in študentje, med katerimi slovenski vseučiliščniki skoraj polnoštevlni. Rakev je ležala na pogrebem vozu 1. razreda „Entreprise“, okinčana z belimi trakovi, podarjenimi od doktorskega kolegija, od sirot in vdov itd. in rdečo knjigo. Ob dveh se odpelje voz, spredi dva jahača s svetilnicami, za njimi in pred mrtvaškim vozom slovensko dijaštvo, za vozom sorodniki in dolga vrsta družih ljudi. Pot gre v štefansko cerkev. Cerkveni obredi se pred veliko množico ljudi vrše, iz kora se čuje „miserere“ in „dies irae“. Že je vse končano in že smo mislili slišati Cegnar-Jenkov, „Blagor mu ki se spočije“, ker sklenilo se je prav resno med slovenskimi pevci, dve pesni v cerkvi peti, ko začudenjem vidimo, — da nij bilo iz tega nič. Zakaj, — to neugodnost drugič. Rakev se dene zopet na voz in v dolgi rajdi spremljajočih črnih vozov gre vožnja na pokopališče v Währingu. Že je dobrotnik kranjskega ubozega študentstva v jami in očenaš izmoljen, ko zadoni Riharjeva slovenska „Jamica“. 12 pevcev se je s fjakari pripeljalo in čast slov. dijaštva vsaj v nekoliko rešilo. Kaj lepo pa žalostno bilo je slišati starega dr. Härdtla govoriti nadgrobno, trepetajo

dijo užival Knafllov strijčnik Andrej Matvezek in sicer do svoje smrti; za drugega je še Knafl sam imenoval petošolca Jurija A. J. Bohinca, sina prvega superintendenta.

Denar se je po časi nabiral, hiša je od leta do leta nesla večje obresti, za to se je primerno tudi število stipendij pomnožilo in njih letna svota povišala. Marsikateri siro- mašni kranjski dijak si je v preteklih 200 letih s tem denarjem sušil svoje grenke solze, marsikateremu so bile Knafllove stipendije lestvica, po kateri je vplezal do visoke česti in slavnega imena. Kar nepričakovano pa se je Knafllova ustanova povzdignila od tistega časa, ko jej je bil za superintendenta odbran plemeniti mož, čigar telo so 26. t. m. na Dunaji na währingsem mirodvoru izročili materi zemlji in ki zaradi svoje vestnosti, požrtvalnosti in prav očetovske skrbi za ustanovo poleg Knafla samega zasluži, da se ga z največjim spoštovanjem spominjamo.

Ta vrla duša je dr. Ferdinand Župančič.

Župančič (Suppantšitsch), Ljubljčan, rojen 12. novembra 1806. je studiral na Reci, v Ljubljani, na Dunaji, gder se je seznanil

sé slavnim orientalistom Hammer-Purgstallom. L. 1843. je dobil advokatijo na Dunaji. Mejsvojimi kolegi je bil tako spoštovan, da so ga od l. 1855—1866 volili za predsednika spodnjeavstrijske advokatske komore. Cesar ga je poslal z redom železne krone III. vrste. Bil je mož, ki se je posebno rad udeleževal dobredelnih društev in zavodov, katere je sé svojo pridnostjo, sé svojim obširnimi juridičnim znanjem in sé svojo znano nesebičnostjo na vso moč podpiral.

2. marca 1855. je univ. konsistorij Župančiča Knafllovi ustanovi imenoval za superintendenta. Župančič, razumen mož, kmalu vidi, da je gospodarstvo zanemarjeno in posebno hiša v slabem stanu. Precej uredi oskrbovanje in gospodarstvo Knafllove hiše, ki je, komaj v Župančičevih rokah, skoro 1000 gld. obrestij na leto več nesla. Ko je Ž. gospodarstvo prevzel, je bilo namreč 19 stipendij po 120 gld., on pa takoj osnuje 23 stipendij po 159 gld.! A s tem vrli mož še nij bil zadovoljen.

Izvrstnemu juristu se je zdelo, da si univ. konsistorij prisvaja prevelike pravice do Knafllove ustanove ter da jo hoče pola-

goma domačinom iz rok izviti ter generalizovati. Prestudira osnovno pismo ter uložil pritožbo pri ministerstvu, ki jo je z odpisom od 12. sept. 1856. odobrilo ter na podlagi osnovnega pisma i superintendenstvo i vživanje Knafllovih stipendij za vse čase **Kranjcem** potrdilo.

S tem pak podvzetni vrli Ž. še nij bil zadovoljen. Knafllova hiša je imela dva dela, ki mej soboj nijsta bila zvezana; bila je tudi uže tako stara, da so se stanovanja za malo najemščino oddajala. Po mnogih potih se l. 1858. Župančiču dovoli, da sme vso hišo znotraj podreti in prenoviti. Pro-račun je bil določen na 36.000 gold. Ž. začne podirati in zidati. Na enkrat mu ministerstvo delo ustavi. Začeli so namreč bastije podirati, mesto razširjati in lepšati. Ž. je bil v največji zadregi. Hiša je bila v razvalinah in podrtinah. Mnogi so mu svetovali, da naj razvaline proda komisiji za lepšanje in razširjanje dunajskega mesta.

Ž. tej komisiji res 3600° prostora proda, a po tem kar predrzno od „juridičnega društva za penzijo vdov in sirot“, kateremu je bil on duša, proti 7% vzame 80.000 (!!) gl.

jočim, ginljivim glasom na robu groba, blizu tako-le: „Podali smo materinemu naročju truplo moža, ki je bil kras človeške družbe. Bil je dober oče svoji rodbini, živel zadovoljen v krogu svojcev, bil skrben oče ubogim, ker tam, kjer je bilo pomagati tem, pomagal je svojim talentom, organiziral fond za sirote in vdove, osiguril mu trdno stalo, da je sirotinstvu pošteno odmogjeno, organiziral in pošteno oskrbljeval Knafflove študentske štipendije. Bil je predsednik naše advokatske komore in njemu gre zasluga, da se je ta institut iz zmedenosti spravil v red. Bil je mož, ki je vedno stal na braniku zoper krivico in zraven brezsebičen, neiskajoč odlikovanj, katera so se mu brez tega napela na prsa, bil je ranjki vitez železne krone itd. Zapusti nas v svojem 68. letu, in kakor je bil nekdanj trden, slabej je zadnja leta, kar je pač storila žalost, zadana mu po smrti ene hčere, katero je toliko ljubil. Bodi mu zemljica rahla!“ — Še smo postajali in na ušesa nategavali, ali mesto še ene slovenske pesmi slišali le zamolklo ropotanje grud, padajočih na rakev. — Zapuščali smo mirodvor.

Domače stvari.

— (Dr. Razlag) ne bode nikakor mandata položil kot deželni poslanec in to ne vsled posvetovanja in sklepa odličnih mož naše stranke. Uzroke smo jasno povedali v večerajšnjem uvodnem članku. —

— (Volitev deželnega poslanca na Notranjskem) namestu umrlega Korena, bode že 8. januarja 1874.

— (Ljubljanska hranilnica) je imela 29. t. m. občni zbor, v katerem so bili izvoljeni sledeči funkcionarji: V. Zelnik, predsednik, A. Dreo, namestnik. Kuratorji: Malič, advokat dr. Župan, J. C. Majer, F. Ks. Šovan; ravnatelji: Stedry, Bürger, Haudournik, dr. Schrey, J. Lukman, Redange, Mühleisen, Seemann.

— (Ljubljanski magistrat) je pri predvečerajšnji seji, zvečer, imenoval necega Hängthalerja za kasirja, dr. Hudca za sekre-

tarja in Mihaliča (od dež. odbora) za pisarniškega vodja. — Hängthaler ne zna — pravijo — niti besedice slovenske. Čudno, ker ima vendar kasir z občinstvom opraviti, katero nikakor nij vezano, s kasirjem govoriti nemško, mnogo je pa taci, ki nemški ne znajo. G. Gutman, bivši ljubljanski župan in dež. poslanec, dozda prvi mestni svetovalec, je bil v tej seji penzioniran, kar mu menda ne bode po volji. — G. Jeras je zdaj prvi, g. Perona drugi magistratni svetovalec.

— (Dolge počitnice.) Iz prav verjetnega vira smo izvedeli, da se ljubljanske šole niti 7. januarja ne bodo odprle, ampak zaradi koz se bodo počitnice še za en mesec, ali vsaj toliko časa podaljšale, da epidemija poneha. Tako je previdno dež. vlada ukazala, a ne profesorji, o katerih je oni dan znani stolni kaplan v „Vaterlandu“ — „kljunil“, „dass sie sich ins Fäustchen lachen“. Tega dopisnika prosimo, da naj obišče tiste 3 profesorje, ki za kozami bolni doma leže, da bode videl, — kako se v pest smeja.

— (Hrvatje o Slovencih.) Z naslovom „slovenska žurnalistika godine 1873“ je prinesel sobotni list hrvatskega „Obzora“ listek, v katerem našteva dvajset časopisov, katere Slovenci zdaj že imamo, počenši od edinega slovenskega dnevnika „Slovenskega Naroda“ do Majerjevega „Slavjana“. Hrvatški list priznava, da smo v nekaterem obziru glede novinarstva Slovenci med Jugoslovani prvi; da vlada pri nas nema nobenega slovenskega lista, ker se dozda še nij nihče izmed slovenskih pisateljev našel, ki bi bil svoje pero vladi prodal. H koncu „Obzor“ pravi: „Narod, koji toliko radi na žurnalističkom polju, nemože nikada propasti. Prusizam, kojega parola bijaše prije vojne godine 1870 „vom fels zum meere“ t. j. od Alpa do sjevernoga mora, razširio je nakon vojne ovu svoju parolu u „vom meer zum meere“ t. j. od sjevernoga mora do Adrije. Izvedenju ove parole stoje na putu naša braća Slovenci kao stražnici Adrije proti navaljivanju germanškoga življa. Već su počeli Niemci most graditi od Drave do Adrije preko Slovenije, pri-

tiskajući svom silom na utamanjenje slovenske narodnosti. Da se taj most nesagradi, jest takodjer v našem i to uprav životnom interesu. Slovenci su danas naša vojna Krajina proti germanstvu. Kao što naši Krajišnici sa puškom u ruci braniše našu domovinu i čitav europski zapad proti turskomu barbarstvu, isto tako brane danas naša braća Slovenci s perom v ruci slavenski jug proti poplavi germanstva. Slava njim!

— (Plače štajerskih učiteljev) bodo vsled sklepa štajerskega deželnega zbora (naše poročilo o tem nij bilo popolno) s 1. majem 1874. take-le: V Gradci 900 gold., v občinah 1. razreda 800 gold., 2. razreda 700 gold., 3. razreda 600 gold., 4. razreda 550 gold. Enake plače imajo tudi učiteljice. Začasni učitelji brez spričala sposobnosti dobivali bodo le remuneracijo od 60—70% plače zatrdnih učiteljev. (SedANJI začasni učitelji pa ostanejo pri sedanjih dohodkih, dokler se v tej začasni službi). Podučitelji brez spričala sposobnosti dobivajo 60% remuneracije od učiteljske plače. Kedar pa to spričalo zadobe, postanejo koj definitivni s plačo 80% učit. plače. Sedanje opravilne doklade nadučiteljem bodo ostale taiste: v Gradci in v srenjah 1. in 2. razreda po 100 gold., v srenjah 3. in 4. razreda po 50 gold. Petletne doklade z 10% redne plače so nespremenjene, ravno tako stanovanje za nadučitelje. Te plače so vsaj nekoliko primerne imenitnemu stanu učiteljskemu in sedanji veliki draginji. Nasledek povišanje plač na Štajerskem pa bode, da se bodo učitelji iz sosednih dežel, iz Kranjskega in Koroškega, pa morebiti tudi iz Primorskega na Štajersko preseljevali. Pa vsaj bode najviša plača v imenovanih deželah enaka najnižji na Štajerskem.

— (Plače koroških učiteljev) bodo v prihodnje po raznih razredih občin znašale po 400, 500 in 600 gold., na meščanskih šolah po 600 in 700 gold. Vsak voditelj šole ima 30 gld. opravilne doklade od razreda. Petletne doklade ostanejo. Nadučitelji imajo prosto stanovanje. Učiteljice dobivajo 80% učiteljske plače. Razen tega

na posodo, ter na ostalem prostoru sezida lepo hišo v štiri nadstropja. Zidanje ga je stalo 136.123 gold. in Knafflova hiša je imela l. 1862. celo **97.561 gold. dolga**. A to Ž. nij ostrašilo. Hiša je bila namreč po njegovem trudu do l. 1875. davkov oproščena; po tem je dobro premislil, da poslopje, ležeče skoro poleg „Park-Ringa“ mora dati dobre obresti; znal je tudi jako varčno gospodariti. In res, precej l. 1862. je hiša dajala 15.565 gold. najemnine. Te obresti so rastle od leta do leta, kolikor se je Dunaj lepšal in veličal; z njimi je Ž. nekaj dolg plačeval, nekaj pa denar nalagal. Zato, in ker je imela ustanova še 32.030 gl. v obligacijah, je Ž. tudi število stipendij pomnožil, poleg tega pa vso stvar tako uravnal, da se do l. 1890 ves dolg do zadnjega krajcarja poplača. Ko je bil l. 1855. Ž. za superintendenta izvoljen, je bilo 19 stipendij po 120 gold.; ko je Ž. 24. dec. 1873. umrl, je **36** stipendij po **240 gold.** In smelo trdim, da čez 30 let ne bode kranjskega Slovenca na dunajski univerzitati, ki ne bi užival Knafflove ustanove. Kako hvaležen mora biti kranjsko-slovenski narod vrlemu Župančiču!

Dobro vem, zadnji čas je bil Župančič čuden mož. Mnogokrat se mu je očitalo, da na protekcijo preveč gleda. Pa kaj, če je enemu storil krivico, saj jih je in jih bode sto osrečil. In za to menda vendar ne bomo vrlega moža kamenali?! Tudi za naše narodno življenje nij imel razuma. Zgodaj je šel od doma, na tujem je živel in na tujem delal za Kranjce, ki so se mu na enkrat v Slovence spremenili. Naših domačih razmer nij poznal. Kranjce je ljubil čez vse, Slovence manje. Gdo si upa zoper njega kamen vzdigniti? Saj smo sploh mladi Slovenci zadnja leta na Dunaji živeli čudno življenje. V poštenem društvu so se nas ogibali kot gobovih jezuitov. Doma se je širilo mračnjaštvo, na Dunaji so naši poslanci železnice kupovali in prodajali. Zastonj smo se trkali na prsi rekoč: „Tudi mi smo pošteni, za napredek in omiko vneti ljudje!“ Nijso nam verjeli. Kaj čuda tedaj, če je vrli Ž. marsikedar vzdihnil, da stari Kranjci, kakor njegov „prijatelj Preširen“, so bili druge korenine ljudje nego smo „mi“. Teško je bilo zadnja leta z njim občevati tudi za tega delj, ker je slabo slišal in tudi sicer telesno oslabele. A do svojega zadnjega trenutka je

na vso moč skrbel za to, da bi kranjsko-slovenskim dijakom na Dunaji zboljšal materialno stanje. Njegova soproga je dejala, da je vstajal in spat hodil z mislijo, kako bi Knafflovo ustanovo tako osnoval, da bi nobeden kranjskih studentov na Dunaji ne — stradal.

Velikrat sem na Dunaji o belem dnevu in v poznih noči, z veselim srcem in s potrto dušo hodil mimo Knafflove hiše in vselej sem se Knaffla in Župančiča s posebnim spoštovanjem spominjal. In tudi daleč od Dunaja v solnčni Gorici smo prijatelji preteklo leto izprožili misel, da bi se zahvalna adresa, podpisana od vseh tistih kranjskih sinov, ki so kedaj uživali Knafflovo ustanovo, poslala blagemu Župančiču. Ta ideja „von des Gedankens Blässe angekränkelt“ je sicer zaspala, posebno, ker je eden prijatelj kmalu potem obolel. Toliko več se mi je zdela zdaj dolžnost, da se Župančičevega plodunosnega delovanja hvaležen spominjam. Večen bodi spomin vrlima, blagima možema Knafflu i Župančiču!

V Ljubljani 30. dec. 1873.

Paulus.

je deželni zbor dovolil 10.000 gld. za remuneracije učiteljem; vsaki učiteljski pripade 60 gld. od tega.

— (Plače goriških učiteljev) namerava deželni zbor v Gorici tako ustanoviti, kakoršne so na Kranjskem, namreč 400, 500 in 600 gld. Nadučitelji na 3 in večrazrednih šolah dobivali bodo po 100 v občinah 1. in 2. raz. in po 50 gold. (v občinah 3. raz.) opravilne doklade. — Nobena dežela na jugu Avstrije ne bode torej tako dobro plačevala svojih učiteljev, kakor Štajerska. Kranjsko, Koroško, Goriško in Istria so si enake gledé radodarnosti do učiteljev, dasiravno bi Koroški deželni zbor izmed vseh najraje pomagal v večji meri.

— (Mož), ki bi pri dobrem zdravju in stanju rad živ pod zemljo šel, živi v Jelšanah v Istri. Postavil je namreč A. S. na ondotnem mirodvoru svojima otrokoma Feliks in Emiliju v spomin ljubezni kamen na grob, pri tej priliki pa tudi — sam sebe nij pozabil, da mora umreti, in postavi si velik kamen na mirodvor z naslovom: „Postavil je A. S. rojen v Jelšane 1831, umrl L. 18... na...“ Njegova naredba služi mimo hodečemu ljudstvu v smeh.

— (Iz Rodika) nam piše g. Rozehnal, c. kr. gozdar: V „Slovenskem Narodu“ od 25. grudna t. l. šte. 269 je nek dopis iz Rodika zaradi pogozdovanja Krasa, sadjereje in sviloreje razglašen in moj priimek podpisan. Podpisani tega dopisa nij poslal! Nekdo je moj podpis zlorabil.

Poslano.

Vprašanje do sl. mestnega magistrata v Ljubljani.

V torek 3. t. m. je bilo treba v bolnišnico odnesti mojo kršenco, ki je zbolela na kozah. Prinesli so nosilo z rotovža, v katerem je ležala slamnica, a vsa s krvjo onesnažena. Bog zna, koliko časa je bila že tako omadeževana. Gnusilo se nam je vsem, ki smo bili poleg, in čudili smo se, da sl. magistrat nema toliko obzira do davkoplačevalcev, da bi dal krvave slamnice, na katerih se nosijo mrtvi ali ranjeni, vsaj oprati, ali pa pripraviti toliko slamnic, da bi se izmenjale. Upam, da bo to zadostilo, da se tej tudi v zdravstvenem obziru zavrgljivi nemarnosti v okom pride.

Janez Tómeč,
po domače Kamenčan
hišni posestnik in mesar,
v Ljubljani.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov.

Revalesscière du Barry

v Londonu.

Izvrstna zdravilna hrana Revalesscière du Barry odstrani vse bolezni; namreč bolezni v želodci, v živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na sliznici, v dušnjaku, v mehurju in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprevajljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, navāl krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljavice, krvi tudi ob času nosečnosti, skalno silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so vsem lekom kljubovali.

Spričevalo št. 73.621.

Na Dunaji, 1. februarja 1871.
Neskončna hvaležnost do Vas mi daje povod, Vam te vrstice pisati. Bil sem skozi štiri mesece od strašne nadehe trpinčen; nikdo mi nij mogel olajšanja dati, dokler nijsem na svet prijatelja Vaše izvrstne Revalesscière vzel, ki me je od tega zlega temeljito ozdravila.

Feliks baron pl. Clarov.

Spričevalo št. 65.715.

Paris, 11. aprila 1866.

Moj gospod! Moja hči, ki je izredno trpela, nij mogla prebavljati niti spati; nespečnost, slabost in nervozna razburjenost jo je prevladovala. Ona se nahaja celo dobro po čokoladi Revalesscière, ki jo je popolnem ozdravila, ima dober tek, dobro prebavljivost, pomirjene živce, zdravo spanje in trdno meso ter je zopet dobre volje.

H. de Montlouis.

Spričevalo št. 73.800.

Mohač, 20. decembra 1871.

Tri mesece sem Vašo slavnoznano „Revalesscière“ užival in po tem od večletne zlate žile ozdravel, ter sem to izvrstno sredstvo enemu svojih prijateljev v rabo pripočil. Prosim torej, da blagovolite takoj poslati 2 funtov škatico za mojega prijatelja pod mojim Vam že znanim napisom po poštne podvzetji.

Z vsem spoštovanjem

Jož. Ulllein stavitelj.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalesscière pri odraščanih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravlja.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.

Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradci bratje Oberanzmeyer, v Innsbuku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Lendži Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštinih nakaznicah ali povzetjih.

Opomenica.

Konkurzi: V Trstu mesto deželno-sodnijskega svetovaleca VII. reda, 400 gld. aktiv. priklade, v 14 dneh pri predsedništvu deželne sodnije v Trstu. — Mesto adjunkta pri okrajni sodnji v Korminu. IX. reda, v 14 dneh pri predsedništvu okrajne sodnije v Gorici. — Na državni zgornji realni v Ljubljani dve učni mesti. eno za italijanski, eno za slovenski in nemški jezik, po 1000 gld., 250 gld. aktiv. in 200 gold. petletne priklade, do konca januarja 1874 pri deželnem šolskem svetu za Kranjsko.

Umrli v Ljubljani

od 23. dec. do 25. dec.

Jozefa Podkrajšek, opravnika hči, 6 l., na vnetji možganske kože. — Marija Šebat, zemljaška vdova, 62 l., na pljučni bolezni. — Ant. Ahoc, delavec, 60 l., na pljučni vodenici. — Marg. Martinčič, prebivalca, 63 l., na pljučnem raku. — Alojz Keber, čevljar, 33 l., na mrtu. — G. Ivana Deter, rojena Brađač, 30 l., na sušici. — Marija Stular, delavska hči, 8 l., na kozah.

Tuji.

29. decembra:

Evropa: Pruck iz Salzburga. — Pri Elefantu: Manhart iz Bistrice. — pl. Gügenthal iz Štajerskega. — Gospa Schmitzhausen iz Gorice. — Ciller iz Dolenjskega. — Koschier iz Lašč. — Gospa Peklar, Blasnik iz Hrastnika. — Pri Malicu: Bonina iz Kočevja. — Pische iz Brna. — Polsche z družino iz Delnic. — Hedenig, Pukenmaier iz Dunaja.

Dunajska borza 30. decembra

(izvirno telegrafsko poročilo.)

Knofni dr. dolg v bankovcih	69 gld. 30	kr.
Knofni dr. dolg v srebru	74	—
1860 dr. posojilo	103	75
Akcije narodne banke	1006	—
Kreditne akcije	236	—
London	112	90
Napol.	9	4
O. k. cekini	—	—
Srebro	106	75

Razpis.

V ptujskem šolskem okraji so izpraznjene podučiteljske službe na dverazrednih šolah pri sv. Marku, sv. Marjetji, v šent Vidu, v Vurmbergu, Cirkovecih in pri sv. Barbari v Halozah.

Plača iznaša na prvih treh šolah 240 gld. in 60 gld. osobne priklade, v Cirkovecih in pri sv. Barbari 240 gld., 60 gld. iz deželne in 100 gld. iz krajnega š. sveta blagajnice.

Stanovanje je povsod prosto. V Vurmbergu ima podučitelj razen plače 300 gld. še njivo, vrt in gospodarsko poslopje v brezplačni rabi, pri sv. Barbari pa tudi zastonj kurjavo.

Enako se oddajete dve podučiteljski službi pri veliki Nedelji in sv. Miklavžu v ormuškem š. okraji, prva s plačo 240 gld., 60 gld. iz deželne in 50 gld. iz okrajne š. denarnice kot osobno priklado, druga pa s 240 gld. plače in 60 gld. osobne doklade. Prosto stanovanje na obeh. Omenja se, da se bodo s 1. majem 1874 plače povišale.

Nemškega in slovenskega jezika zmožni prosilci naj svoja pravilno obložena prosila do konca meseca januarja 1874 položijo pri dotičnih krajnih šolskih svetovstvih.

V Ptuj, 28. decembra 1873.

Predsednik: Trautvetter.

(343—1)

Pravi Wilhelmov

antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi. (Čisti krv zoper protin in revmatizem)

je kot zimsko zdravljenje

edino gotovo zdravilno krv čisteče sredstvo,

ker je od prvih medicinskih avtoritet „Evrope“ s privoljenjem c. k. dvorne pisarne vsled Najvišjega povelja zoper ponarejenj zavarovano. Dunaj, 28. marca 1871.

z najboljšim uspehom upotrebljavano bilo.

Ta čaj čisti celi organizem; preišče, kakor nobeno drugo sredstvo, dele celega trupla in odvrne iz njega po notranjem upotrebljevanji vse nečiste za bolezni nabrane reči; tudi je učinek gotovo ustrajajoč.

Temeljito ozdravljenje protina, revmatizma, otročjih žil in zastaranih, trdovratnih bolezni, vedno gnoječih se ran, kakor vseh spušajev pri spolnih boleznih in po koži, mozolov po telesu ali po licu, lišajev, sifilitičnih ran.

Posebno ugoden uspeh je imel ta čaj pri zagnjetenji jeter in vranice, enako pri zlati žili, zlatanci, silnem bolenji po čutnicah, kitah in udih, potem pri tisanji v želodcu, vetrovih, zaporu, seavnih nadlogah, močnji, moškem oslabiljenji, toku pri ženah itd.

Bolezni, kakor bramorji, žlezni otok, ozdravijo naglo in temeljito, ako se pije čaj neprenehljivo, kajti on je hladče sredstvo, ki raztopi in žene seavnico. Celi kup spričeval, pripoznavalnih in pohvalnih pisem, ki se terjane zastonj dopošljajo, spričujejo resničnost zgorej uvajenih razlogov.

V dokaz rečenega navedemo tukaj vrsto priznavalnih pisem:

Gospodu Francu Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen!

Bottusani, v Moldavi, 25. marca 1873.

Dvakrat sem že dal od tretje roke Vašega slovitega Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi prinesiti in ker je ta pri mojih prijateljih jako ugoden uspeh imel, obračam se sedaj naravnost do Vas s prošnjo, da mi takoj pošljete deset zavitev, za katere sledi znesek 10 gld. v prilogi. S spoštovanjem udani

Ludvik pl. Masykl, c. k. avst. oger. vicekonzul.

Gospodu Francu Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen!

Hollenstein, 31. marca 1873.

Sprejmite mojo najtoplejšo in prisrčnejšo zahvalo za naglo poslanje Vašega Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi.

Jaz sem ga večidel sam porabil, nekaj tudi svojim prijateljem in znancem dal.

Vsi tisti, ki rabijo Vaš Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi, so me prosili in mi naročili, naj Vam njih izboljšanje naznamim, in Vam najlepšo hvalo izrečem. Posebno mi meni kaže uživanje Vašega čaja veseli uspeh; moja protinska bolezen je kljubovala do sedaj vsakemu zdravljenju skozi blizu 28 let, po vednem uživanji 8 zavitev Vašega Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi je moja bolezen izginila.

Ker vidim, da bi bilo zdaj dobro in zdravilno uživati dalje Vaš Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi, prosim uljudno poslati mi zopet dvanajst zavitev Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi, za katerega znesek pridenem. Z vsem spoštovanjem hvaležni

Jan. Unterleutner, posestnik.

Gosp. Franc Wilhelm, lekar v Neunkirchen! M. Schönborg, 5. marca 1873.

Prosim Vas, pošljite mi zopet blagovoljno po poštne povzetji 20 ducata zavitev Vašega izvrstnega Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi. S posebnim spoštovanjem Vašej blagorodnosti udani

J. pl. Fröhlich, oberst v penziji.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen pri Dunaji ali v mojih po časnikih navedenih zalozah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 gld., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva se pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi tudi dobiva: v Mariboru pri Alois Quandestu; v Celji Baumbachovi lekarni, Rauscherjevi lekarni, pri Karl Krisperju; v Lendži na Šaj. pri L. Müllerju, lek.; v Mozirji pri Tribuču; v Varaždinu pri dr. A. Halterju, lek.; v Slov. Gradci pri J. Kalligaritschu, lek.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.